Trauman kokeneen kohtaaminen

TRAKON hanke

Euroopan unionin osarahoittama

SEAMK
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Seinäjoki University of Applied Sciences

TRAKON
Trauman kokeneen kohtaaminen

Keho- ja tunnetietoisuustyöpaja

4.6.2025

Maria Mäkelä, työterveyspsykologi,
ryhmäanalyyttinen psykoterapeutti, mindfulness-ohjaaja CFM®

Työpajan sisältö ja työskentelytavat

- Vireystilasäätely/ sietoikkuna
- Tunteiden tiedostaminen ja tunnistaminen
  - Tunteet mielessä ja kehossa
  - Tunteiden tarttuminen ja sijaistraumatisoituminen
- Palautuminen ja työhyvinvointi

- Miniluennot, harjoitteet (jäsentävät, oivalluttavat, vakauttavat), yhteinen keskustelu

Vireystilasäätely/ sietoikkuna

SIETOIKKUNA VIREYSTILAN HAVAINNOINTIVÄLINEENÄ

YLIVIREISYYS ”TAISTELE-TAI-PAKENE”

KEHO JA MIELI VALMISTAUTUVAT TAISTELUUN TAI PAKENEMISEEN (VOIMAKAS STRESSITILA)
AHDISTUU, RAIVOAA, ÄRSYYNTYY, TURHAUTUU (TUNTEET ”YLITSE TULVIVIA”), KEHO JA MIELI VOIMAKKAASSA PUOLUSTAUTUMISVALMIUDESSA

TÄSSÄ JA NYT SIETOIKKUNA

RIITTÄVÄ SISÄINEN JA ULKOINEN TURVAN TUNNE
TUNNELÄSNÄOLO JA TÄMÄN HETKEN HAVAINNOINTI
PYSTYY KESKITTYMÄÄN, AJATTELEMAAN, MUISTAMAAN, TEKEMÄÄN PÄÄTÖKSIÄ
TUNTEET SIEDETTÄVIÄ

ALIVIREISYYS ”LAMAANNU, LEIKI KUOLLUTTA”

KEHO VAILLA VOIMAA, KEHO JA MIELI ERILLÄÄN
LAMAANTUMINEN, JÄHMETTYMINEN, SULKEUTUMINEN, TYHJYYS, AVUTTOMUUS

(Ogden & Minton, 2000)

SIETOIKKUNA -miten voimme auttaa itseämme ja muita pysyttelemään sopivassa sietoikkunan vireystilassa?

- Mitä paremmissa voimavaroissa, sitä isompi sietoikkuna → itsestä huolta pitäminen kuten uni, ravinto, liikkuminen, palautuminen, itselle mielekkäät ja merkitykselliset asiat

SIETOIKKUNA, TÄSSÄ JA NYT

RIITTÄVÄ SISÄINEN JA ULKOINEN TURVAN TUNNE
LÄSNÄOLO JA TÄMÄN HETKEN HAVAINNOINTI
PYSTYY VUOROVAIKUTTAMAAN, KESKITTYMÄÄN, AJATTELEMAAN, MUISTAMAAN, TEKEMÄÄN PÄÄTÖKSIÄ, TUNTEET SIEDETTÄVIÄ

- Toisilta ihmisiltä saatu apu ja tuki, ns. yhteissäätely

Ogden & Minton (2000)

SIETOIKKUNA KEHOMIELIYHTEYDEN HAVAINNOINTIVÄLINEENÄ

YLIVIREISYYS ”TAISTELE-TAI-PAKENE”

KEHO JA MIELI VALMISTAUTUVAT TAISTELUUN TAI PAKENEMISEEN (VOIMAKAS STRESSITILA)
AHDISTUU, RAIVOAA, ÄRSYYNTYY, TURHAUTUU (TUNTEET ”YLITSE TULVIVIA”), KEHO JA MIELI VOIMAKKAASSA PUOLUSTAUTUMISVALMIUDESSA
Mistä tunnistan mielessä, kehossa? Mikä triggeröi? Kuinka säätelen, mitä keinoja? Mitä tulisi harjoitella?

TÄSSÄ JA NYT SIETOIKKUNA

RIITTÄVÄ SISÄINEN JA ULKOINEN TURVAN TUNNE
TUNNELÄSNÄOLO JA TÄMÄN HETKEN HAVAINNOINTI
PYSTYY KESKITTYMÄÄN, AJATTELEMAAN, MUISTAMAAN, TEKEMÄÄN PÄÄTÖKSIÄ
TUNTEET SIEDETTÄVIÄ
YHTEISSÄÄTELY

ALIVIREISYYS ”LAMAANNU, LEIKI KUOLLUTTA”

KEHO VAILLA VOIMAA, KEHO JA MIELI ERILLÄÄN
LAMAANTUMINEN, JÄHMETTYMINEN, SULKEUTUMINEN, TYHJYYS, AVUTTOMUUS
Mistä tunnistan mielessä, kehossa? Mikä triggeröi?? Kuinka säätelen, mitä keinoja? Mitä tulisi harjoitella?

(Ogden & Minton, 2000)

Tutkiva, jäsentävä kirjoittaminen: Omien voimavarojen paikallistaminen

- Mikä on työ- ja toimintakyky asteikolla 0-10 (0 = ei lainkaan, 10 = paras mahdollinen)? Tänään? Viimeisen kuukauden aikana?
- Jääkö voimavaroja muuhun elämään ja itselleen tärkeään työn ulkopuolella?
- Miten vaalia omia voimavaroja? Mitä voisi vahvistaa, mitä olisi vara vähentää? Miten tukea omaa palautumista?

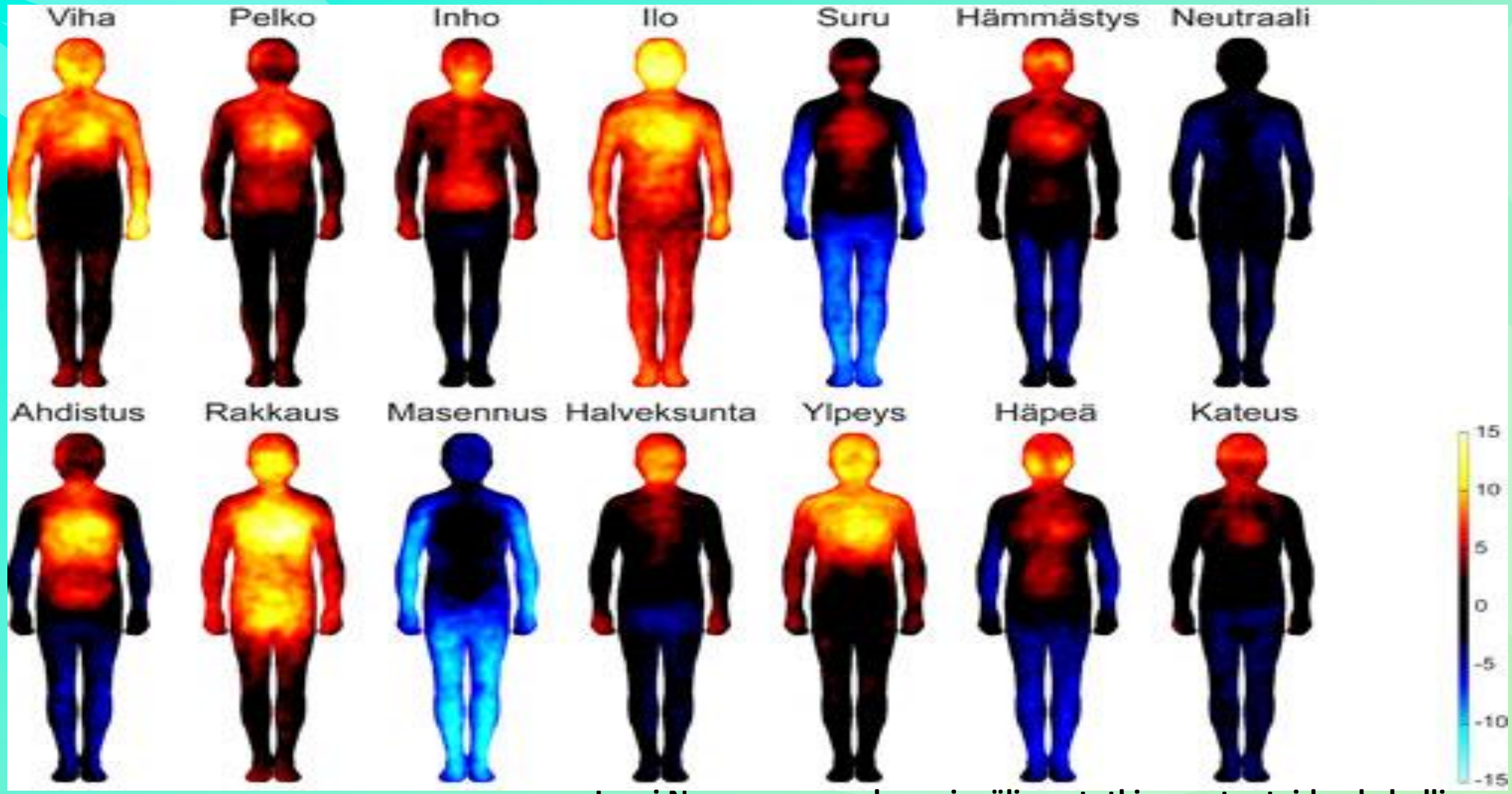

Palauttavat tauot ovat arkisia, itselle mielekkäitä, ja työhön sopivia

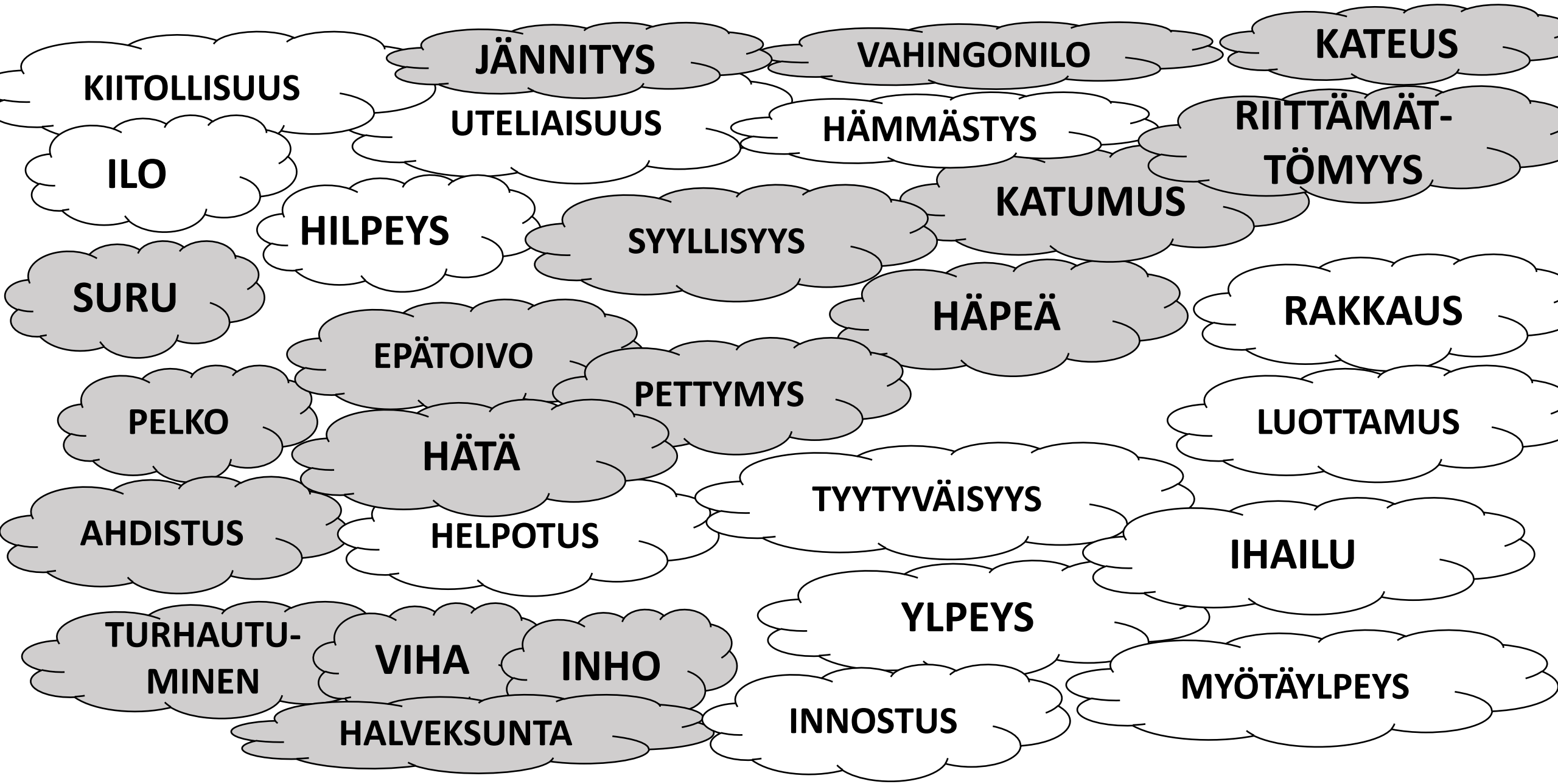
Tunteet kehossa, mielessä, vireystilasäätelyssä

Keho kantaa ja ilmaisee tunteita

Lauri Nummenmaan kansainvälinen tutkimus: tunteiden kehollinen vastine

TUNNEPYSÄKILLÄ –TUNTEEN TIEDOSTAMINEN, NIMEÄMINEN

Tutkiva, jäsentävä kirjoittaminen: Tunnekuormitukset työssä

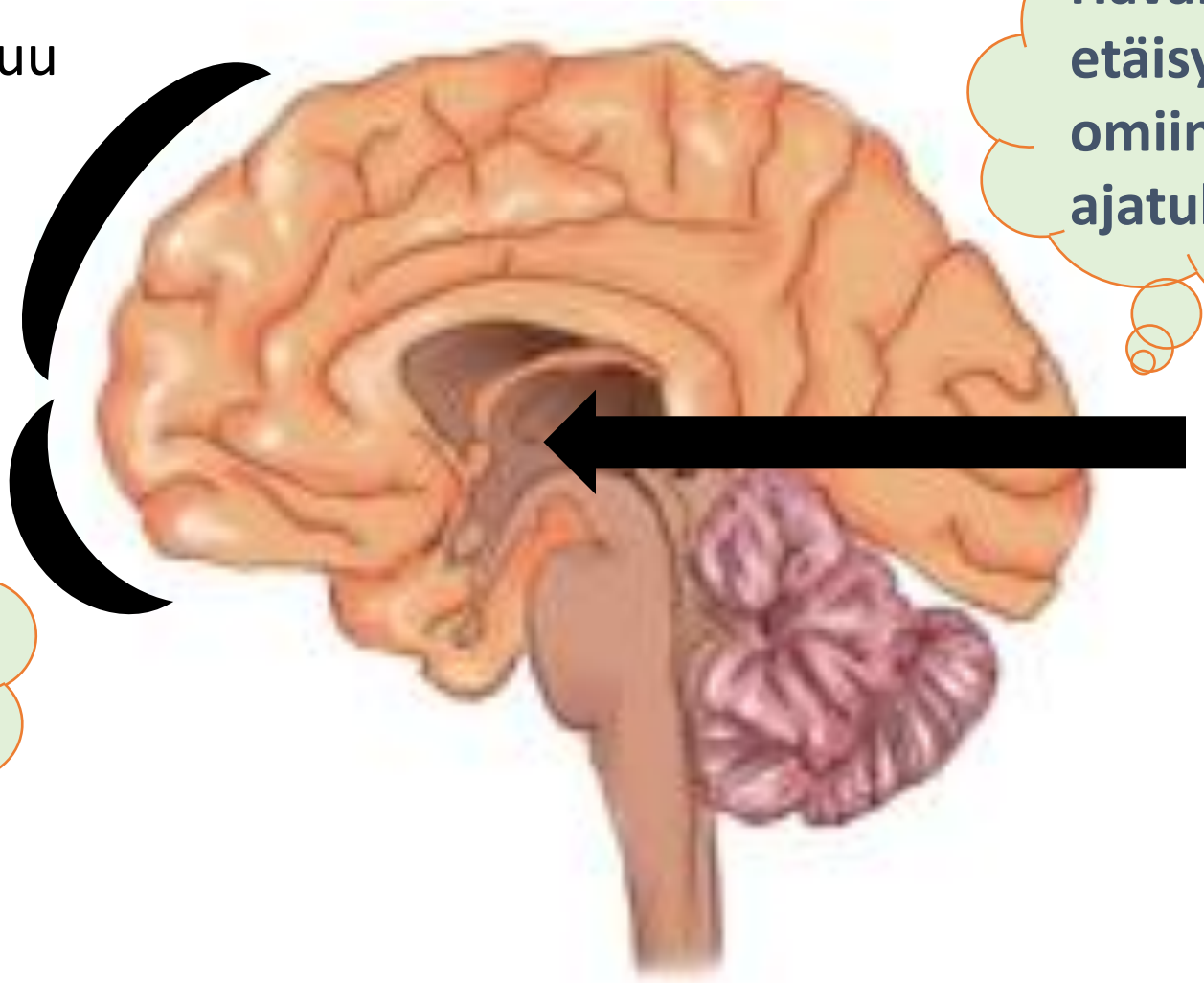
- Millaisia tunnekuormituksia tunnistat työssäsi?
- Miten ne vaikuttavat sinuun (ajatukset, tunteet, keho, toiminta), entä työyhteisöösi?

Tunteet vaikuttavat aivoissa ja koko kehossa

Aivokuoren otsalohko osallistuu tunteiden säätelyyn, kannatteluun

Havainnoivaa etäisyyttä omiin ajatuksiin

Tunteiden nimeä-minen auttaa tunteiden säätelyssä

- Fysiologisesti tunteet viriävät aivojen limbisessä järjestelmässä
- Mantelitumake → käynnistää taistele-pakene- tai jähmety - vireystilareaktion!

Ajatukset mielessä

Ajatusten havainnointi

Yliajattelu ei työstä tunnetta

Menneisyyteen suuntautuvat ajatukset

Tulevaisuuteen suuntautuvat ajatukset

Tämän hetken arvioiminen, arvostelu, vertaaminen

Mistä apua tunnekuormituksessa?

Tietoisuus

- Mitä minussa viriää, tunteelle nimi
- Miten keho kantaa tunnetta?
- Mitä ajattelen, ajatusten jäsentäminen, yliajattelusta irrottautuminen
- Kenen tunteesta kysymys? Minun vai jonkun muun?
- Lupa tunteisiin ja myös säätelyyn, yhteys - erillisyys

Säätelykeinot

- Tunteen salliminen, hengittäminen.
- Ajatteleminen, kirjoittaminen, jakaminen, keskustelu
- Työn rytmitys ja jakaminen toinen toisia tukien työyhteisössä
- Työn rajaaminen, fokus keskeisiin työtehtäviin, itsestä huolta pitäminen
- Hyväksyntä – työn tekeminen sillä kapasiteetilla, jota on

Mindbody bridging -harjoitus

1. Valitse jokin mieltä vaivaa tai keskeneräinen asia, kokemus tai teema (voi liittyä työhön tai kotiin) –kirjoita se sivun ylälaitaan

2. Piirrä iso ympyrä, jätä sivun alareunaan tilaa

3. Kirjoita ympyrään tähän liittyviä ajatuksia –itsestä, maailmasta, toisista ihmisistä – sanoilla, pienillä lauseilla

4. Tuo itsesi tunnepysäkille: nimeä tunteita

5. Tämä kokemus, nämä ajatukset, tunteet – mitä kehotuntemuksia tunnistat?

6. Lopuksi ympyrän alapuolelle:

a) Onko mielesi nyt levollinen, levoton, vai siltä väliltä?

b) Onko kehosi nyt levollinen, levoton, vai siltä väliltä?

c) Tavallisesti kun koet näin, nämä ajatukset, tunteet, kehotuntemukset –miten koet, että se vaikuttaa toimintaasi ja käyttäytymiseesi?

- Tee mindfulness-harjoitus, kesto n. 10 min (esim. Youtube @mielenankkuri_mariamakela
- Kirjoita jäsentävä kirjoitusharjoitus (kohdat 1-6 uudelleen) → Millainen harjoitus, oliko 1. ja 2. kirjoitus erilaisia vai samanlaisia? Mitä tuli näkyväksi?

Tunteiden tarttuminen ja sijaistraumatisoituminen

Olemme täynnä peilisoluja, joilla aistimme paitsi toistemme ilmeitä ja eleitä, myös tunteita ja tunnelmia

Tärkeää yhteyden luomisessa ja ylläpitämisessä, sekä myötätuntoisessa kohtaamisessa

Hermostoilla taipumus mukailla toisiaan

Tunteiden tarttuminen myös kuormittaa meitä!

Empaattiset aistivat enemmän, kantavat herkemmin myös
toisten tunteita omassa mielessä ja kehossa

Mahdollisia merkkejä tunnekuormittuneisuudesta

- Toive työn merkityksellisyyden ja työn ilon lisääntymisestä
- Negatiivisten tunteiden ja murehtivien ajatusten lisääntyminen
- Halu vetäytyä ihmiskontakteista
- Yleinen energiatason lasku ja väsymys
- Uskon puute omiin tai työyhteisön kykyihin ja selviytymiseen
- Jännitteiden ja konfliktien lisääntyminen

Sijaistraumatisoitumisesta pähkinänkuoressa

- Kun kohtaamme, ja empaattisesti eläydymme asiakkaiden traumaattisiin kokemuksiin, voimme tiedostamattamme ”imaista itseemme” näitä kokemuksia

Tämä voi näkyä

- Ajatuksissa, mielikuvissa
- Tunteissa
- Kehollisuudessa
- Toiminnassa

Keinoja tarkoituksen mukaiseen keholliseen suojaamiseen ja säätelyyn

Ennen asiakastilannetta

- Lempivaatteiden/ itselle turvaa tuovien vaatteiden, korujen, huivien pukeminen
- Lihasten huoltaminen, vahvistaminen
- Omien turvarajojen piirtäminen käsillä

Asiakastilanteen aikana

- Oman vireystilan havainnointi- ja säätely
- Riittävä etäisyys, katsekontaktin säätely, asennon muuttaminen/ asentopeesauksen purku
- Mielikuvaharjoitteet

Säätelykeinoja asiakastilanteen jälkeen

- Asioiden painaminen seinään
- Kehon ravistelu
- Jäsentävä kirjoittaminen & mindfulness-harjoitus

Kohtaamista kahden jalan tekniikalla –omien rajojen sisäpuolella, omassa kehossa

”Toinen jalka aina tiukasti itsellä, toinen yhteydessä kohdattavaan” *Maaret Kallio, Inhimillisiä kohtaamisia*

Tutkiva, jäsentävä kirjoittaminen:

Minulle sopivia säätelykeinoja tunnetartuntoihin ja sijaistraumatisoitumisen ennalta ehkäisyyn –mitä jo on, mitä on vara vahvistaa

- Ennen asiakastilannetta
- Asiakastilanteen aikana
- Asiakastilanteen jälkeen

Myönteisistä tunnetartunnoista huolehtiminen työyhteisössä

KIITOS OSALLISTUMISESTANNE JA LÄSNÄOLOSTANNE!

Lähteet:

Babette Rotschild & Marjorie L. Rand (2021): Apua auttajalle. Myötätuntouupumuksen ja sijaistraumatisoitumisen psykofysiologia.

Pat Ogden & Janina Fisher (2016): Sensomotorinen psykoterapia.

Tietoa ammatillisista mielenkiinnon kohteistani

mielenankkuri

mielenankkuri_mariamakela

Maria Mäkelä

www.mielenankkuri.fi

mielenankkuri_mariamakela